

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ปัจจัยสนับสนุนกับการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชนในภาคเหนือ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแผนกต่าง ๆ ดังนี้ คือ แผนกผู้ป่วยนอก แผนกผู้ป่วยใน แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ห้องคลอด และห้องผ่าตัดของโรงพยาบาลชุมชน สังกัดกองสาธารณสุขภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข ในภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด ประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 1,507 คน

กำหนดตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้สูตรของทาร์ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 7% ได้ขนาดตัวอย่างประชากร จำนวน 180 คน

$$\begin{aligned} \text{สูตร } n &= \frac{N}{1 + Ne^2} \\ &= \frac{1507}{1 + 1507(0.07)^2} \\ &= 180 \text{ คน} \end{aligned}$$

2. ตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling design) ดังนี้

2.1 สุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลชุมชนในแต่ละจังหวัดในภาคเหนือ จังหวัดละ 1 แห่ง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้โรงพยาบาลที่เป็นตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ 17 แห่ง

2.2 สุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละแห่งที่สุ่มได้โดย
 สุ่มตัวอย่างพยาบาล จำนวนร้อยละ 50 ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในแต่ละแผนก ซึ่งจะ
 ได้ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 204 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากร พยาบาลวิชาชีพในจังหวัดภาคเหนือ

จังหวัด	จำนวนพยาบาลวิชาชีพ (คน)
เชียงใหม่	151
เชียงราย	165
ลำปาง	115
ลำพูน	62
แพร่	76
น่าน	109
พะเยา	55
แม่ฮ่องสอน	63
อุตรดิตถ์	52
กำแพงเพชร	58
ตาก	42
นครสวรรค์	154
พิจิตร	78
พิษณุโลก	105
เพชรบูรณ์	121
สุโขทัย	58
อุทัยธานี	40
จำนวน 17 จังหวัด	1,507

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนตัวอย่างประชากรของโรงพยาบาลชุมชนในภาคเหนือ สังกัด
กองสาธารณสุขภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาลชุมชน	จำนวนตัวอย่างประชากร
ฮอด	7
แม่จัน	7
แจ้ห่ม	15
ป่าซาง	14
เด่นชัย	13
ปัว	8
ดอกคำใต้	12
แม่สะเรียง	11
พิชัย	9
ขานูวร์ลักษณบุรี	5
แม่สอด	22
ตากลี	15
บางมูลนาก	11
นครไทย	9
หล่มเก่า	22
สวรรคโลก	16
หนองฉาง	5
รวม 17 แห่ง	204

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เน้นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษาผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน การศึกษาและการฝึกอบรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ ประสบการณ์การทำงานกับผู้ป่วยหรือผู้ที่ติดเชื้อเอดส์

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ประกอบด้วย

2.1 การรับรู้ความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเอดส์ จำนวน 10 ข้อ

2.2 การรับรู้ความรุนแรงของโรคเอดส์ จำนวน 10 ข้อ

2.3 การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคเอดส์ จำนวน 10 ข้อ

ลักษณะคำถามจะเป็นข้อความ มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ โดยมี

ข้อความทั้งด้านบวกและด้านลบ เรียงกันอยู่อย่างไม่สนใจ มีมาตราส่วนในการประเมินค่า 5 ระดับ โดยให้คะแนนแต่ละข้อคำถามดังนี้

คะแนน	ข้อความที่เป็นด้านบวก	ข้อความที่เป็นด้านลบ
5	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยน้อยที่สุด
4	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย
3	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยมาก
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด	เห็นด้วยมากที่สุด

เมื่อได้คะแนนรวมและคิดเป็นค่าเฉลี่ยของการรับรู้แล้วมีเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.01-5.00 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับสูง

ค่าเฉลี่ย 2.01-4.00 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00-2.00 หมายถึง การรับรู้อยู่ในระดับต่ำ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับ

3.1 นโยบายของหน่วยงาน จำนวน 10 ข้อ

3.2 สิ่งเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน จำนวน 10 ข้อ

3.3 การฝึกอบรม จำนวน 5 ข้อ

ข้อความแต่ละข้อความให้ผู้เลือกตอบแต่ละข้อความว่ามีหรือไม่มี ปัจจัยสนับสนุนตามข้อความนั้น ๆ และให้คะแนนในข้อความที่มีเท่ากับ 1 คะแนน ข้อที่ไม่มี เท่ากับ 0 พิสัยคะแนน ๒-25 คะแนน การประเมินแปรออกเป็น 3 กลุ่ม

ถ้าตอบได้คะแนนรวม 20 -25 หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนอยู่ในระดับสูง

ถ้าตอบได้คะแนนรวม 15 - 19 หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนในระดับ

ปานกลาง

ถ้าตอบได้คะแนนรวม 0 - 14 หมายถึง ปัจจัยสนับสนุนในระดับต่ำ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามประเมินการปฏิบัติงานป้องกันการปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ตามหลักสากล โดยสร้างเป็นสถานการณ์จำลอง 5 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์จะมีข้อความทั้งด้านบวกและด้านลบ มีจำนวน 20 ข้อความ แต่ละข้อความมีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ปฏิบัติตามข้อความนั้น และไม่ปฏิบัติตามข้อความนั้น แต่ผู้ตอบจะต้องตอบวิธีการปฏิบัติที่เคยปฏิบัติ หรือคาดว่าจะปฏิบัติลงในช่องว่างของข้อความนั้น เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ข้อความด้านบวกตอบว่า ปฏิบัติได้ 1 คะแนน

ข้อความด้านลบตอบว่า ไม่ปฏิบัติและตอบวิธีการที่ถูกต้องได้ 1 คะแนน

แต่ถ้าตอบวิธีปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ตอบจะไม่ได้คะแนน พิสัยคะแนน

๒-2๒ คะแนน และเทียบคะแนนเป็นร้อยละ

การประเมินระดับการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ระดับ

ถ้าตอบได้คะแนนรวม 18 -20 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

ถ้าตอบได้คะแนนรวม 15 - 17 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับ

ปานกลาง

ถ้าตอบได้คะแนนรวม ๑ - 14 หมายถึง การปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบาดวิทยาของโรคเอดส์ สถานการณ์โรคเอดส์ในปัจจุบัน และการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1.2 ปรึกษารื้อกับพยาบาลหัวหน้าตึก พยาบาลประจำการ และผู้เชี่ยวชาญโรคเอดส์ รวมทั้งแพทย์ที่ให้การรักษายาบาลผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์

1.3 ไปสังเกตการณ์ปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ตามหลัก Universal Precautions ของพยาบาลในโรงพยาบาลชุมชนด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือ

2.1 สร้างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ

2.2 สร้างแบบสอบถามความเชื่อทางสุขภาพด้านการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า

2.3 สร้างแบบสอบถามปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของหน่วยงาน โดยให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก

2.4 สร้างแบบสอบถามประเมินการปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของพยาบาลโดยจำลองเป็นสถานการณ์ให้ผู้ตอบเลือกตอบและเติมข้อความที่ถูกต้อง

2.5 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพร้อมทั้งขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบเครื่องมือ

3.1 ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาลเฉพาะสาขาโรคติดเชื้อ ผู้บริหารทางการพยาบาลและอาจารย์พยาบาล จำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในภาคผนวก) พิจารณาและตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและจำนวนภาษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ผู้วิจัยถือเกณฑ์ 8 ใน 10 ท่าน ของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิยอมรับและเห็นชอบหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว พร้อมทั้งเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในคำถามบางข้อให้มีความกระชับรัด และจัดกลุ่มลำดับเรียงข้อคำถามให้สอดคล้องและต่อเนื่องกัน

ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมข้อความให้มีความเหมาะสมทางภาษา ความชัดเจนของเนื้อหาและการเรียงลำดับข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกับคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2 ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่างประชากรที่มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับตัวอย่างประชากรในการวิจัย แต่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยที่โรงพยาบาลลานสัก อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วยพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาช ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามขณะทดลองใช้ 0.70

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอให้บัณฑิตวิทยาลัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยติดต่อหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลที่จะเข้าศึกษา เพื่อขอทราบรายชื่อและจำนวนพยาบาลในแต่ละตึก แล้วนำรายชื่อพยาบาลแต่ละแห่งมาเรียงลำดับทำการสุ่มแบบง่ายจำนวนครึ่งหนึ่งของพยาบาลแต่ละตึก
3. ส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาลกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์ และขอให้ส่งคืนภายใน 2 สัปดาห์ และติดตามผลอีก 2 ครั้ง ได้แบบสอบถามคืนทั้ง 204 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดระดับความมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS[®] Statistical Package for Social Science X) โดยทำการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของตัวอย่างประชากร โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ปัจจัยสนับสนุนและการปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของพยาบาล

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ปัจจัยสนับสนุนกับการปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของพยาบาล โดยแยกวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทีละปัจจัย ใช้ของ เพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation Coefficient

4. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ซึ่งมีปัจจัยการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ประกอบด้วยตัวแปร การรับรู้ความเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรคเอดส์ และปัจจัยสนับสนุนประกอบด้วยตัวแปร นโยบายของหน่วยงาน สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมเป็นตัวทำนาย กับการปฏิบัติงานป้องกันการติดเชื้อเอดส์ของพยาบาล โดยใช้ Stepwise Multiple Regression Analysis